

Kapitel 5. Dynamiske effekter af lettelse af topskatten øger uligheden

I debatten om dynamiske effekter på arbejdsudbuddet ved skatteændringer fokuseres der meget på selvfinansieringsgraden. De forventede arbejdsudbudseffekter har dog også en betydning for omfordelingseffekten af en skatteændring. Medregnes de forventede dynamiske effekter således ved en nedsættelse af topskatten, bliver effekterne endnu mere skæve, og det er de allerrigeste, der får en gevinst af både skattelettelsen og af de medfølgende dynamiske effekter. Således vil en halvering af topskatten give de ti procent rigeste en samlet gevinst på 22.000 kr. hvoraf de knap 4.000 kr. kommer fra et øget arbejdsudbud. De "fattigste" 60 procent får en gennemsnitlig gevinst af en halvering af topskatten på blot 60 kr., når de dynamiske effekter medregnes.

Arbejdsudbudseffekter af skattesystemet

Ifølge økonomisk teori har skattesystemets indretning betydning for arbejdsudbuddet. Ræsonnementet er, at når den enkelte vælger sin arbejdsindsats, er denne beslutning afhængig af gevinsten ved at arbejde, og denne gevinst er afhængig af skattesystemet. Indretningen af skattesystemet påvirker således arbejdsindsatsen for den enkelte og dermed det samlede arbejdsudbud.

På samme måde spiller en skatteændring også ind på arbejdsudbuddet. Når indkomstskatten bliver ændret, vil det have en indflydelse på valget af arbejdsindsats for den enkelte. Normalt opdeles effekten på arbejdsudbuddet på to modsatte effekter: en indkomsteffekt og en substitutionseffekt. Disse er forklaret nedenfor.

Substitutionseffekten giver den enkelte et incitament til at arbejde mere ved en skattelettelse. Som følge af en skattelettelse får man en større gevinst af sit arbejde, og belønningen for en ekstra arbejdsindsats bliver højere. Det bliver altså relativt dyrere at holde fri, da man

nu får en højere gevinst ved at arbejde en ekstra time. Man flytter altså sin tid fra fritid og til arbejde.

Indkomsteffekten er den effekt, at man ønsker at arbejde mindre ved en skattelettelse. Ved en given skattelettelse skal man således arbejde mindre for at have den samme indkomst som før skattelettelsen. Den rene indkomsteffekt giver således et incitament til at arbejde mindre, da man for en mindre arbejdsindsats får det samme udbetalt som før skattereformen.

De to effekter trækker altså i hver sin retning, og teoretisk kan man ikke bestemme fortegnet af den samlede effekt. Om en given skatteændring vil få folk til at arbejde mere eller mindre, er således op til empiriske studier at fastlægge. Dog er fortegnet sikkert, hvis man laver en skatteændring, der kun påvirker den ene af de to effekter.

De fleste studier finder, at den samlede effekt er positiv, og at man ved en skattelettelse samlet set får et øget arbejdsudbud. Størrelsen af denne effekt svinger dog en del imellem de forskellige studier.

Det studie af danske data, som oftest bliver brugt, er Frederiksen mfl. (2001), der finder en gennemsnitlig elasticitet på 0,1. Det betyder, at stiger gevinsten ved at arbejde med én procent, da vil arbejdsudbuddet stige med 0,1 procent. Dette studie af arbejdsudbudselasticiteter bliver både brugt af Finansministeriet og af Det Økonomiske Råd.

I AErådets dynamiske skattemodel er det fordelingskonsekvenserne af de dynamiske effekter af en skatteændring, der undersøges. Modellen analyserer således de fordelingsmæssige konsekvenser af en skatteændring, hvis man tror på, at der er dynamiske effekter af en skatteændring. Derfor tages de samlede effekter på arbejdsudbuddet af en skatteændring for givet. Disse samlede effekter på arbejdsudbuddet er fundet ud fra andre studier, og det er fordelingen af disse samlede adfærdseffekter, der undersøges i modellen. Konkret benyttes resultaterne fra Finansministeriets publikation "Fordeling og Incitament 2002" samt "Dansk økonomi efterår 2004" fra Det Økonomiske Råds Sekretariat (omtales herefter FM (2002) hhv. DØRS (2004)). Sidst i kapit-

let er der dog en diskussion af størrelsen af adfærdseffekterne.

I AErådets model modelleres timeeffekten og deltagelseeffekten hver for sig. Timeeffekten bliver modelleret ved at benytte arbejdsudbudsfunktionen fra FM (2002). Fordelingen af deltagelseeffekterne er fundet ved at estimere individuelle sandsynligheder for at komme i beskæftigelse for personer, der ikke er i beskæftigelse. På baggrund af de forudsatte samlede arbejdsudbudseffekter findes således de personer, der har størst sandsynlighed for at ændre arbejdsudbud ved skatteændringen.

Fordelingseffekter af skatteændringer inkl. dynamiske effekter

Med AErådets dynamiske skattemodel beregnes fordelingseffekterne af to ufinansierede skattelettelser, når de forventede effekter på arbejdsudbuddet medregnes. De to skattelettelser er hhv. en halvering af topskattesatsen og en forhøjelse af beskæftigelsesfradraget på 4,2 procentpoint. Begge disse ændringer giver et tabt provenu på knap ni mia. kr., når adfærdseffekterne ikke medtages.

Boks 1. Timeeffekt og deltagelseeffekt

Selvom der samlet er en positiv effekt på arbejdsudbuddet ved en skattesænkning, er det ikke alle personer, der reagerer med at øge deres arbejdsudbud. Således vil den enkeltes reaktion være afhængig af en række personlige parametre, herunder specielt nuværende arbejdsindsats og indkomst.

For de personer, der allerede er på arbejdsmarkedet kan der være en positiv reaktion i arbejdsudbuddet ved at øge antallet af arbejdstimer. Dette kaldes *timeeffekten*. Denne effekt kan være en marginal ændring i antallet af arbejdstimer i hovedbeskæftigelsen. Timeeffekten kan dog også være en større ændring i arbejdsudbuddet i form af et bijob, eller hvis man går fra deltids- til fuldtidsarbejde.

For de personer, der ikke er i beskæftigelse, kan der være en positiv effekt på arbejdsudbuddet i form af, at de kommer i beskæftigelse. Dette skyldes at der nu er en større gevinst ved at arbejde. Dette kaldes *deltagelseeffekten*.

Tabel 1. Makroøkonomisk effekt på arbejdsudbuddet af skatteændring

	Ændring i skattesats	Timeeffekt	Deltagelseeffekt
		Procentpoint	
Topskat	-7,4	0,41	0,01
Beskæftigelsesfradrag	4,2	0,06	0,29

Anm.: Deltagelseeffekten er i DØRS (2004) opdelt på ledighedseffekt og deltagelseeffekt, men er her summeret til en samlet deltagelseeffekt. Ydermere er adfærdseffekten af finansieringen i DØRS antaget at være fordelt ligeligt på time og deltagelse. Effekten af ændringen i topkattesatsen er justeret ift. den opgivne i FM (2002), da nedsættelsen i FM (2002) kun er på 5 procentpoint.
Kilde: FM (2002), DØRS (2004) og AErådet.

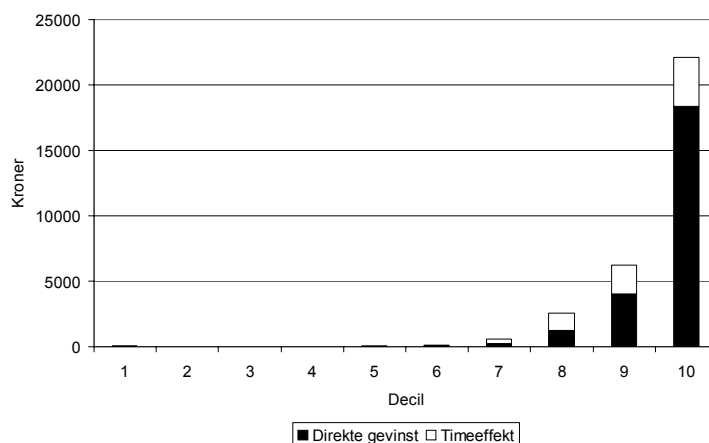
De samlede adfærdseffekter af ændringen af beskæftigelsesfradraget er hentet fra DØRS (2004), mens de samlede adfærdseffekter af nedsættelsen af topkattesatsen er hentet fra FM (2002). De samlede adfærdseffekter er gengivet i tabel 1.

budsændringerne medregnes. En lettelse af topkattesatsen på 7,4 procentpoint giver med de gjorte antagelser en deltagelseeffekt på knap 500 personer og en timeeffekt svarende til knap 10.000 fuldtidspersoner, jf. tabel 1.

Nedsættelse af topkattesatsen

I dette afsnit vises de fordelingsmæssige konsekvenser af en nedsættelse af topkattesatsen på 7,4 procentpoint. Dels de direkte fordelings effekter af skatteændringen uden arbejdsudbudsændringer og dels fordelings effekterne, når arbejdsud-

Effekterne af en nedsættelse af topkattesatsen er illustreret i figur 1. Den samlede effekt er opdelt på tre undereffekter. Dels den direkte effekt, som viser effekten uden adfærdændringer, dels effekterne når deltagelseeffekten og timeeffekten medregnes.

Figur 1. Fordelingseffekter af nedsættelse af topkattesatsen, 2007

Anm.: Kun personer mellem 18-64 år er medtaget. De samlede adfærdseffekter er angivet i tabel 1.
Kilde: AErådet på baggrund af lovmodellen og FM (2002).

Som det fremgår af figuren, er det ca. de 30 procent rigeste, der får en gevinst af nedsættelsen af topskattesatsen. Ser man alene på den direkte effekt af en nedsættelse af topskattesatsen, vinder de rigeste ti procent i gennemsnit over 18.000 kr. Også 8. og 9. decil vinder på nedsættelsen, men noget mindre end de ti procent rigeste.

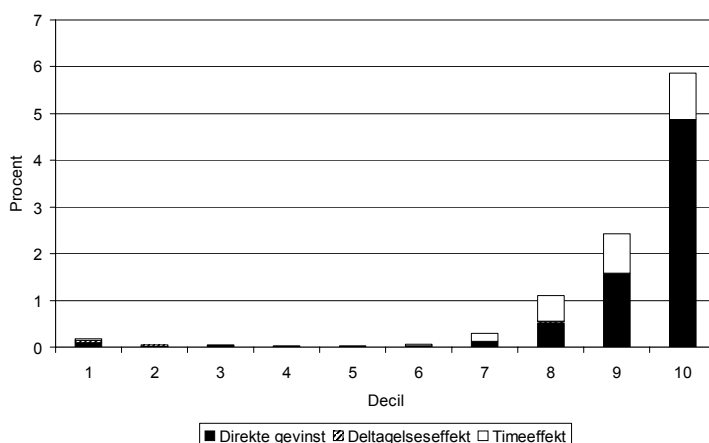
Lægger man timeeffekten oveni, er gevinsten for de rigeste endnu større. Gevinsten fra timeeffekten opstår, da disse grupper nu arbejder flere timer, hvilket giver en ekstra gevinst. Udover, at den direkte gevinst gives til den rigeste del, er det altså også dem, der arbejder mere som følge af skattenedsættelsen. Således får de rigeste ti procent en yderligere gevinst på knap 4.000 kr. fra øget arbejdsudbud, mens 9. decil får en ekstra gevinst på over 2.000 kr. fra det øgede arbejdsudbud. Også 8. decil får en gevinst i form af øget arbejdsudbud. Gevinsten for denne gruppe er i gennemsnit på knap 1.300 kr.

En sådan skatteændring vil altså yderligere koncentrere indkomsten hos de rigeste. Er der ikke denne ekstra gevinst for de rigeste, så er der heller ikke nogen dynamisk effekt af skattelettelsen og dermed ingen selvfinansiering.

Også når man ser på den relative gevinst i forhold til disponibel indkomst, er det de rigeste, der vinder mest på skattelettelsen. Dette er illustreret i figur 2.

Selv når man ser på den relative gevinst, er det de rigeste, der tjener mest på nedsættelsen af topskatten. Således får de rigeste ti procent en gennemsnitlig stigning i den disponible indkomst på fem procent i direkte gevinst, mens 9. og 8. decil får en gennemsnitlig gevinst på henholdsvis 1,5 og 0,5 procent. Derudover får disse tre rigeste deciler den største relative gevinst fra øget arbejdsudbud, og igen er det de rigeste ti procent, der får den allerstørste gevinst. Gevinsten fra øget arbejdsudbud er på én procent for de rigeste ti procent, mens den er på 0,9 og 0,6 procent for hhv. 9. og 8. decil.

Figur 2. Fordelingseffekter af nedsættelse af topskattesatsen, procent af disponibel indkomst, 2007

Anm.: Som figur 1.

Kilde: AErådet på baggrund af lovmodellen og FM (2002).

Stigning i beskæftigelsesfradraget

Stigningen i beskæftigelsesfradraget giver en væsentlig højere deltagelseeffekt end faldet i topskattesatsen. Det skyldes, at dette fradrag er målrettet til beskæftigede, og påvirker derfor forskelsbeløbet for personer, der ikke er i beskæftigelse. Derimod giver ændringen i beskæftigelsesfradraget kun en lille timeeffekt. Med de gjorte antagelse giver stigningen i beskæftigelsesfradraget en deltagelseeffekt på omkring 7.500 personer og en timeeffekt svarende til cirka 1.500 personer.

Fordelingseffekterne af stigningen i beskæftigelsesfradraget er illustreret i figur 3. Igen er effekterne delt op på den direkte effekt, deltagelseeffekten og timeeffekten.

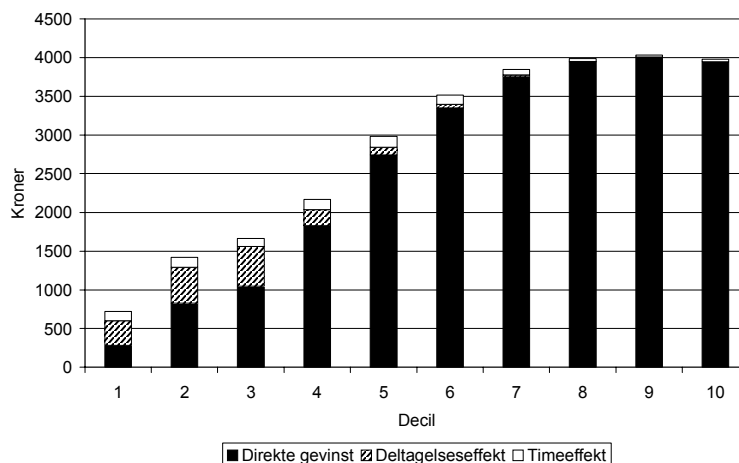
Der er specielt tre ting, der springer i øjnene ved figur 3. For det første er deltagelseffekterne koncentreret om de laveste deciler. Beskæftigelsesfradraget giver en indirekte gevinst til de 30 procent fat-

tigste, da personer udenfor beskæftigelse i disse grupper nu kommer i beskæftigelse og derved får en indkomstfremgang. For det andet er gevinsterne ved stigningen i beskæftigelsesfradraget spredt ud på alle decilgrupper i modsætning til topskattelettelsen, hvor gevinsten var koncentreret hos de rigeste. For det tredje er den gennemsnitlige gevinst for de fire øverste deciler næsten ens. Det skyldes, at beskæftigelsesfradraget kun kan udnyttes op til mellemskattegrænsen, hvorfor der er en begrænsning på gevinsten ved et beskæftigelsesfradrag.

Gevinsten for den laveste decil kan illustreres endnu tydeligere ved at se på gevinsten i forhold til den disponible indkomst. Dette er illustreret i figur 4.

Af figuren ses det, at set i forhold til den disponible indkomst er det den laveste decil, der får den største gevinst ved skatteændringen, når de dynamiske effekter medregnes. Det skyldes, at deltagelseeffekten specielt er stor for denne

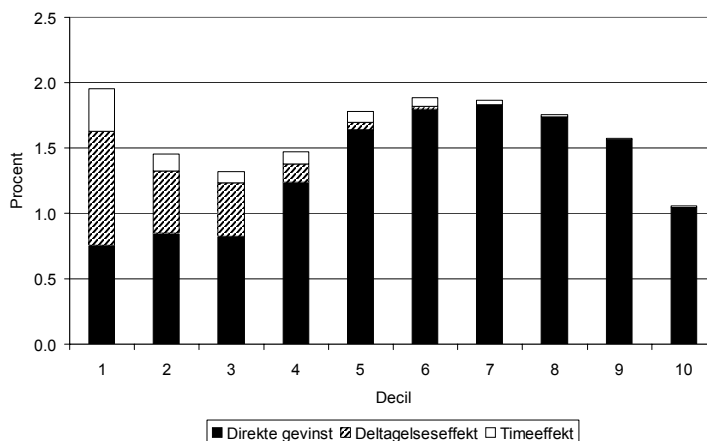
Figur 3. Fordelingseffekter af stigning i beskæftigelsesfradraget, 2007

Anm.: Som figur 1.

Kilde: AERådet på baggrund af lovmodellen og DØRS (2004).

Figur 4. Fordelingseffekter af stigning i beskæftigelsesfradraget, procent af disponibel indkomst, 2007

Anm.: Som figur 1.

Kilde: AErådet på baggrund af lovmodellen og DØRS (2004).

gruppe. I gennemsnit får den laveste decil en stigning i disponibel indkomst på to procent, hvoraf næsten halvdelen alene kommer fra deltagelseeffekten. 2. og 3. decil får også store gevinster via deltagelseeffekten. For disse grupper er gevinsten fra deltagelseeffekten på omkring ½ procent af deres disponible indkomst, mens de samlet får en gevinst på knap 1,5 procent.

Det skal dog bemærkes, at stigningen i beskæftigelsesfradraget kun kommer personer, der enten er i beskæftigelse eller kommer i beskæftigelse, til gode, mens personer, der står helt uden for arbejdsmarkedet, ikke får en ændret indkomst ved skatteændringen.

Beskrivelse af personer, der kommer i beskæftigelse ved stigning i beskæftigelsesfradraget

På baggrund af resultaterne i AErådets dynamiske skattemodel kan karakteristika for de personer, der kommer i beskæftigelse som følge af en skatteændring, analyseres.

Det er hovedsageligt kvinder, der kommer i beskæftigelse som følge af stigningen af beskæftigelsesfradraget. Således er omkring 70 procent af dem, der kommer i beskæftigelse, kvinder. Det skyldes to ting. Dels er kvinders estimerede sandsynlighed højere end mænds, og dels er kvinder overrepræsenterede blandt efterlønnere og ledige.

De personer, der kommer i beskæftigelse, kommer både fra ledighed og fra efterløn. Mens næsten 60 procent af dem, der kommer i beskæftigelse som følge af stigningen i beskæftigelsesfradraget, kommer fra ledighed, kommer de resterende 40 procent fra efterløn. Dette er illustreret i tabel 2.

Grunden til, at stigningen i beskæftigelsesfradraget også får personer fra efterløn i beskæftigelse, er, at de nu opnår større gevinster ved at arbejde ved siden af efterlønnen eller ved at udskyde efterlønnen.

Tabel 2. Deltagelseeffekt fordelt på ledige og efterlønnere		
	Antal personer der kommer i beskæftigelse	Fordeling af beskæftigelsesstigningen
	1.000 personer	Procent
Ledige	2,3	31,3
Ikke forsikrede ledige	2,0	27,0
Efterlønnere	3,1	41,7
Total	7,5	100,0

Anm.: Tabellen viser hvorfra personerne der kommer i beskæftigelse ved stigningen i beskæftigelsesfradraget kommer. Denne fordeling svarer ikke til fordelingen som DØRS (2004) finder, hvor antallet af efterlønnere er mindre. I AErådets model er det imidlertid kun de samlede arbejdsudbudseffekter der tages for givet, mens fordelingen af disse foretages på baggrund af egne estimationer. Kilde: AErådet på baggrund af lovmodellen.

Mange af de personer, der kommer i beskæftigelse, har ingen videregående uddannelse. Således har over 80 procent af dem, der kommer i beskæftigelse ingen videregående uddannelse. Dette er illustreret i tabel 3.

Som det fremgår af tabellen, vil stigningen i beskæftigelsesfradraget øge beskæftigelsen for ufaglærte med 3.100, hvilket svarer til over 40 procent af alle der kom-

mer i beskæftigelse. Til sammenligning er det godt 30 procent af alle mellem 18-64 år, der er ufaglærte.

Ser man på a-kasse fordelingen blandt de personer, der kommer i beskæftigelse, er det specielt personer forsikret i en a-kasse under LO eller som ikke er forsikrede, der kommer i beskæftigelse. Således er 40 procent af dem, der kommer i beskæftigelse, forsikret i LO, mens over en

Tabel 3. Uddannelsesfordeling for personer, der kommer i beskæftigelse			
	Antal personer der kommer i beskæftigelse	Fordeling af beskæftigelsesstigningen	Fordeling af alle 18-64-årige
	1.000 personer	Procent	Andel i procent
Grundskole	3,1	41,4	31,2
Gymnasial	0,5	6,2	9,3
Erhvervsfaglig	2,5	33,8	35,1
Kort videreg. udd.	0,3	3,7	4,7
Mellemlang videreg. udd. og bachelorer	0,8	11,3	13,9
Lang videreg. udd.	0,3	3,6	5,9
Total	7,5	100,0	100,0

Anm.: Tabellen viser fordelingen af de 7.500 personer, der kommer i beskæftigelse som følge af forhøjelsen af beskæftigelsesfradraget på 4,2 procent, sammenlignet med fordelingen af hele befolkningen mellem 18-64 år. Kilde: AErådet på baggrund af lovmodellen.

Tabel 4. A-kasse fordeling for personer, der kommer i beskæftigelse			
	Antal personer der kommer i beskæftigelse	Fordeling af beskæftigelses- stigningen	Fordeling af alle 18-64-årige
	1.000 personer	Procent	Andel i procent
LO	3,0	40,0	34,9
FTF	0,7	8,8	10,3
Akademikere	0,3	4,0	6,5
Lederne	0,1	0,8	2,3
Udf. hovedorg	0,5	7,1	5,9
Selvstændige	0,3	4,6	4,7
Ikke forsikrede	2,6	34,7	35,5
Total	7,5	100,0	100,0

Anm.: Som tabel 3.
Kilde: AErådet på baggrund af lovmodellen.

tredjedel ikke er forsikrede. Dette er illustreret i tabel 4.

Som det ses af tabellen, er LO's medlemmer og personer forsikret i a-kasser uden for hovedorganisationerne overrepræsenterede blandt dem, der kommer i beskæftigelse i forhold til fordelingen i hele befolkningen. Omvendt er det specielt lederne og akademikere, der er underrepræsenterede. Dette er en konsekvens af, at ledigheden er forholdsvis lav i disse to a-kasser, mens den er højere for LO's medlemmer. Samtidig er der også forholdsvis mange efterlønnere blandt LO's medlemmer. Derudover spiller de individuelt estimerede sandsynligheder også ind.

Diskussion af arbejdsudbudseffekter
Som beskrevet ovenfor benytter AErådets dynamiske skattemodel resultaterne fra Finansministeriets publikation "Fordeling og Incitament 2002" samt "Dansk økonomi efterår 2004" fra Det Økonomiske Råds Sekretariat. Begge disse undersøgelser bygger bl.a. på de resultater, som er fundet i Frederiksen mfl. (2001). Denne

undersøgelse bygger på en interviewundersøgelse af 4000 personer foretaget af Danmarks Statistik i 1996. I selve estimationen indgår der dog kun 2441 personer, og oplysningerne for disse personer fra interviewundersøgelsen kobles med registerdata. Altså et relativt spinkelt datagrundlag, som bruges som fundament til de fundne resultater i både DØRS (2004) og FM (2002).

For disse 2441 personer, der indgår i datasættet, finder Frederiksen mfl. (2001) en gennemsnitlig arbejdsudbudselasticitet på omkring 0,1. Opdeler man denne elasticitet på mænd og kvinder, fås en gennemsnitlig arbejdsudbudselasticitet på omkring 0,05 for mænd og på knap 0,15 for kvinder. Forskellen skyldes, at den estimerede substitutionselasticitet er højere for kvinder end for mænd, mens den estimerede indkomstelasticitet stort set er ens på tværs af kønnene. Det er dog vigtigt at bemærke, at disse elasticiteter ikke er ens for alle individer, men varierer med indkomsten.

Boks 2. AErådets dynamiske skattemodel

AErådets dynamiske skattemodel beskriver de fordelingsmæssige konsekvenser af en skatteændring, når de dynamiske effekter af en skatteændring medregnes. På baggrund af de samlede adfærdseffekter af en skatteændring fra Finansministeriets eller DØRS resultater findes de personer, der har størst sandsynlighed for at ændre deres arbejdsudbud. I beregningerne benyttes kun de totale effekter fra FM og DØRS, og disse samlede effekter fordeles på individer ud fra deres individuelle sandsynligheder, som er estimeret af AErådet.

Timebeslutningen modelleres ved arbejdsudbudsfunktionen fra Finansministeriet (2002). Deltagelsesbeslutningen findes ud fra en estimeret overgangssandsynlighed fra ikke-beskæftigelse til beskæftigelse. Dette er estimeret separat for forsikrede ledige, ikke-forsikrede ledige samt efterlønsmodtagere. I estimationerne benyttes en række individuelle karakteristika. Specielt benyttes forskelsbeløbet, der er udregnet som forskellen mellem disponibel indkomst for fuldtidsbeskæftigede og den disponible indkomst for hhv. fuldtidsforsikrede ledige, fuldtids ikke-forsikrede ledige og fuldtids efterlønnere for personer med samme karakteristika.

Ved en given skatteændring ændrer forskelsbeløbene sig, og på baggrund af de deraf følgende ændringer i sandsynligheder for indtrædelse på arbejdsmarkedet findes de personer, der kommer i beskæftigelse. På baggrund af den givne makroeffekt findes således de personer, der har størst sandsynlighed for at komme i beskæftigelse.

Størrelsen af arbejdsudbudselasticiteten er dog blevet diskuteret en hel del. Således er der en stor forskel på den estimerede elasticitet på tværs af studier for forskellige lande. Ser man udelukkende på danske forhold, er antallet af studier begrænset, og ofte benyttes den omtalte interviewundersøgelse fra 1996 som grunddata. Det ville derfor være ønskværdigt med flere studier af danske forhold, der kan være med til at undersøge størrelsen af arbejdsudbudselasticiteten for danske data.

Der er ikke helt enighed om størrelsen af arbejdsudbudseffekter og selvfinansieringsgrader ved givne skatteændringer. Specielt finder Rockwool Fondens Forskningsenhed i "Skat, arbejde og Lighed" (RFF (2006)) væsentlig højere selvfinan-

sieringsgrader end både Finansministeriet og Det Økonomiske Råd. RFF (2006) finder således, at en marginal sænkning af topskatten er mere end selvfinansierende. Dvs. adfærdsændringerne som følge af skattesænkningen er så store, at provenuet til staten vil vokse ved en nedsættelse af topskattesatsen. Til sammenligning finder Finansministeriet en selvfinansieringsgrad ved en lettelse af topskattesatsen på 0,52, mens Det Økonomiske Råd finder en selvfinansieringsgrad af en sådan skattelettelse på 0,45.

Den høje selvfinansieringsgrad i RFF (2006) skyldes bl.a. en antagelse om, at timeelasticiteten konstant er 0,1 uafhængig af indkomsten. Således har personer, der ligger allerøverst i indkomstfordelingen, samme timeelasticitet som de perso-

ner, der ligger allernederst i fordelingen. Dette modstrider med hvad eksempelvis Frederiksen mfl. (2001) finder, hvor timeelasticiteten er faldende med stigende indkomst. Dette skyldes dels, at mænd, der generelt har en lavere elasticitet end kvinder, er væsentligt overrepræsenteret i høj-indkomstgruppen og dels, at indkomstelasticiteten numerisk stiger med den disponible indkomst, og den samlede elasticitet er derfor lavere for højindkomstgruppen.

Udover den højere timeelasticitet giver hele setup'et af skatteændringerne i RFF (2006) en højere selvfinansiering. Således ses der på små marginale ændringer af marginalskatten, der i sig selv er mere selvfinansierende, end større skatteændringen er. Ser man eksempelvis på en fjernelse af topskatten frem for en marginal ændring fra 15 til 14,9 procent, da vil den store skattenedsættelse være mindre selvfinansierende end den marginale ændring. I FM (2002) ses der på en nedsættelse af topskatten på 5 procentpoint, mens Det Økonomiske Råd har beregnet effekten af en total fjernelse af topskatten.

Endelig inkluderer RFF (2006) forbrugsskatter i den marginale skattesats og opnår således en effektiv marginalskat, der er højere end indkomstskattesatsen. Derved giver en ændring i marginalskatten en relativ større effekt på timelønnen efter skat, hvorved effekten af en skatteændring forøges.

Der er altså nogen forskel på hvor store, selvfinansierungsgraden og reaktionen på arbejdsudbuddet er ved skatteændringer. Resultaterne er specielt afhængige af antagelse om elasticiteten og hvorledes denne ændrer sig med indkomsten. Derudover har designet af skatteændringen

og beregningsmetoden også betydning for resultatet.

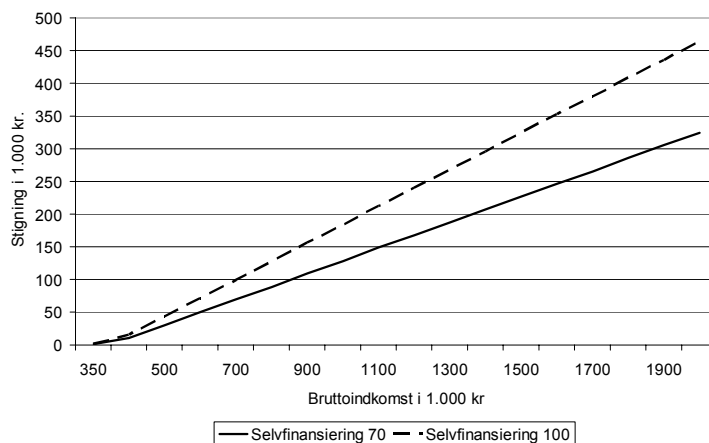
Påkrævet stigning i indkomst ved selvfinansierende lettelse af topskatten

Hvis en lettelse af topskatten er selvfinansierende via stigninger i arbejdsudbuddet, kræver det en voldsom forøgelse af den enkeltes indkomst. En simpel måde at illustrere dette på er ved at undersøge hvor meget, den enkeltes bruttoindkomst skal øges, for at en fjernelse af topskatten er selvfinansierende. Dvs. hver persons bruttoindkomst skal stige præcis så meget, at skatteprovenuet fra alle andre skatter end topskatten finansierer provenutabet ved den manglende topskattebetaling.

Et eksempel kan være en person, der tjener 1 mio. kr. Ud af dette betaler han godt 90.000 kr. i topskat. Fjernes topskatten helt, mistes der altså 90.000 kr. i skatteprovenu fra denne person. Hvis dette skal være 100 procent selvfinansieret via en stigning i bruttoindkomsten, skal hans bruttoindkomst altså stige præcis så meget, at staten får 90.000 kr. ekstra ind i andre skatter fra denne person. Hvis dette alene skal foregå over indkomstskatten, svarer det til, at personen skal opleve en fremgang i bruttoindkomsten på over 180.000 kr. Denne person skal altså øge sin arbejdsindsats så meget, at bruttoindkomsten stiger med 18 procent, for at fjernelsen af topskatten kan være selvfinansierende for denne person.

Den påkrævede ændring i indkomsten for at finansiere fjernelsen af topskatten er afhængig af bruttoindkomsten. Dette er illustreret i figur 5. Her vises den krævede stigning i indkomsten fordelt på indkomster, hvis fjernelsen af topskatten skal

Figur 5. Påkrævet stigning i bruttoindkomsten for selvfinansierende fjernelse af topskatten

Anm.: Figuren viser den påkrævede stigning i bruttoindkomsten fordelt på bruttoindkomst, hvis hver person skal øge sin arbejdsindsats præcis så meget, at faldet i topskattebetalingen modsvares af en tilsvarende stigning i betalingen af andre indkomstskatter.

Kilde: AERådet.

være hhv. helt selvfinansierende eller 70 procents selvfinansierende.

Som det fremgår af figuren, skal stigningen i bruttoindkomsten være højere, desto større bruttoindkomsten er før skatteændringen. Ved 100 procents selvfinansiering via andre indkomstskatter, skal en person, der tjener 500.000 kr., således øge sin bruttoindkomst med 43.000 kr., mens en person, der tjener 2 mio. kr., skal øge bruttoindkomst med over 460.000 kr. som følge af en fjernelse af topskatten. Det svarer altså til, at disse personer som reaktion på en fjernelse af topskatten skal være villige til at arbejde så meget ekstra, at deres bruttoindkomster stiger med hhv. 8,6 og 23 procent. Personer med høje indkomster skal altså både absolut og relativt være villige til at øge deres arbejdsindsats mere end lavere lønnede.

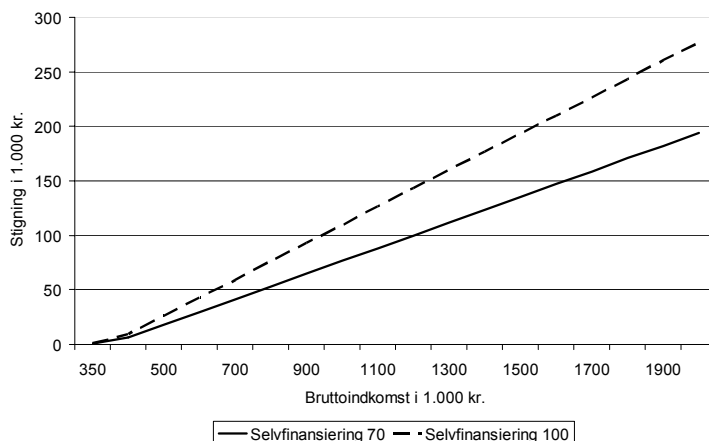
Det skal dog bemærkes, at denne beregning er en forsimpning. Således er det ikke en forudsætning for selvfinansiering,

at hver enkelt person skal finansiere sin egen skattelettelse ved øget arbejdsudbud. Dog skal det samlet gå op, så hvis der er nogle grupper, der ikke er selvfinansierende, skal andre grupper øge deres arbejdstid endnu mere.

Derudover er der her også set helt bort fra eventuelle deltagelseeffekter. Disse er dog ikke ret store ved en lettelse af topskatten.

Endelig er der set helt bort fra, at en del af det tabte provenu kan hentes ind via et større provenu fra forbrugsskatterne. Medregnes dette, er det kun en del af det tabte provenu, der skal hentes hjem via andre indkomstskatter, mens den resterende del hentes hjem via øgede forbrugsafgifter. I figur 6 er dette illustreret. Her antages det, at hele den stigning i disponibel indkomst, som hver person har, går til forbrug. Dermed stiger provenuet fra forbrugsskatterne. Er dette tilfældet, skal

Figur 6. Påkrævet stigning i bruttoindkomsten for selvfinansierende fjernelse af topskatten, inkl. forbrugsskatter

Anm. Figuren viser den påkrævede stigning i bruttoindkomsten, hvis hver person skal øge sin bruttoindkomst præcis så meget, at faldet i topskattebetalingen modsvares af en tilsvarende stigning i betalingen af andre indkomstskatter samt forbrugsskatter.

Kilde: AErådet.

arbejdstiden for den enkelte ikke øges helt så meget. Dette er illustreret i figur 6.

Som det fremgår af figuren, er den påkrævede stigning i bruttoindkomsten for selvfinansiering mindre, hvis det antages, hele stigningen i disponibel indkomst går til øget forbrug. Således skal en person, der tjener 500.000 kr., øge sin bruttoindkomst med 26.000 kr., mens en person, der tjener 2 mio. kr., skal øge sin bruttoindkomst med 276.000 kr. for, at fjernelsen af topskatten er helt selvfinansierende. Dette er dog stadig meget højt og svarer til, at disse personer skal være villige til at øge deres arbejdsindsats så meget, at deres bruttoindkomster stiger med hhv. 5,1 og 13,8 procent.

Referencer:

- Det Økonomiske Råds Sekretariat, 2001, "Dansk økonomi, forår 2001".
- Det Økonomiske Råds Sekretariat, 2004, "Dansk økonomi, efterår 2004".
- Finansministeriet 2002, "Fordeling og Incitamenter 2002".
- Frederiksen, Anders, Ebbe Krogh Graversen og Nina Smith, 2001, "Overtime work, dual job and taxation", IZA Discussion paper 323.
- Frederiksen, Anders og Jan V. Hansen, 2002, "Skattereformer: Dynamiske effekter og fordelingskonsekvenser", Arbejdsrapport 2002:1, Det Økonomiske Råds Sekretariat.
- Rockwool Fondens Forskningsenhed, 2006, "Skat arbejde og lighed", Gyldendal.